

9. 12. 2011

Ob Svetovnem dnevu človekovih pravic: trije obrazi delavca

Delavec kot najemna delovna sila

Delavec kot stroj

Delavec kot storitev

DELAVEC KOT NAJEMNA DELOVNA SILA: AGENCIJSKO DELO

AKTUALNO STANJE AGENCIJSKEGA DELA V SLOVENIJI

UMAR je pred časom izdal zadnje **Poročilo o poslovanju gospodarskih družb za leto 2010**. V tem dokumentu je med drugim zapisano, da je bil neto dobiček iz poslovanja v družbah zaposlovalnih dejavnosti **skoraj enkrat večji** kot v letu 2009.

Število zaposlenih v zaposlovalnih dejavnostih je v letu 2010 naraslo za **dobro petino**, za 15 % pa so se povečali poslovni prihodki ustvarjeni z oddajanjem delovne sile. Poslovni odhodki teh družb so se kljub povečanju stroškov dela za 23,1 % (ki predstavljajo okoli 60 % celotnih poslovnih odhodkov) povečali za manj (za 13,5 %) kot poslovni prihodki, tako da se je neto čisti dobiček iz poslovanja močno povečali (UMAR, 2011).

Tabela 1: agencijsko delo - trend zaposlovanja

	2007	2008	2009	2010	2011 (do konca oktobra)
Število zaposlenih v zaposlovalnih dejavnostih (oktober)	5.132	6.086	4.828	6.008	6.673

Tabela 2: Podjetja, ki so na ZRSZ objavila največ prostih delovnih mest

	2009		2010		2011 (jan.-sep.)	
	PODJETJE	ŠT. PROSTIH DELOVNIH MEST	PODJETJE	ŠT. PROSTIH DELOVNIH MEST	PODJETJE	ŠT. PROSTIH DELOVNIH MEST
1.	TRENKWALDER kadrovske storitve, d.o.o	582	TRENKWALDER kadrovske storitve, d.o.o	631	ADECCO H.R., kadrovske svetovanje, d.o.o.	1.347
2.	ADECCO H.R., kadrovske svetovanje, d.o.o.	555	MANPOWER agencija za zaposlovanje, d.o.o.	583	TRENKWALDER kadrovske storitve, d.o.o	1.262
3.	UNIVERZITETNI	487	ADECCO H.R.,	501	AKTIVA HRM	1.012

KLINIČNI CENTER LJUBLJANA		kadrovsko svetovanje, d.o.o.		kadrovske rešitve d.o.o.	
---------------------------------	--	---------------------------------	--	-----------------------------	--

PRIMERI PODJETIJ, KI SE V VELIKI MERI POSLUŽUJEJO AGENCIJSKEGA DELA

ELAN – prehod na agencijsko delo

Konec leta 2008 je imela družba ELAN prek kadrovskih agencij zaposlenih 10 delavcev. V juniju 2011 je njihovo število znašalo 125. Medtem ko je imel Elan konec leta 2008 redno zaposlenih 659 delavcev, jih je konec letošnjega junija zaposloval 507. Skupina Elan pa je konec leta 2008 zaposlovala 1044 delavcev, konec junija 2010 pa 759.

Prav tako je po koncu leta 2008 število delovnih ur, ki so jih v Elanu opravili agencijski delavci, začelo eksponentno naraščati. Leta 2009 je bilo preko agencij opravljenih 17.264 ur, v letu 2010 138.249, v prvih šestih mesecih leta 2011 pa 137.787 delovnih ur. "Zaposlovanje delavcev prek agencij je stalna praksa v Elanu, ki ima izrazito sezonsko proizvodnjo. Proizvodnja smuči je v poletnih mesecih na vrhuncu in takrat je potreba po delavcih največja. Pri proizvodnji plovil je dinamika prav tako močnejša v prvi polovici leta," so razložili v Elanu. Dodali so, da so z najemom agencijskih delavcev precej prihranili, in sicer upoštevajoč vse stroške 10 odstotkov pri delovni uri. Vir: [DNEVNIK, 2011](#)

KRKA – agencijsko delo kot način prilagajanja potrebam trga

Dr. Boris Dular, direktor Kadrovskega sektorja v Krki, d.d. je pred kratkim poslal naslednji odgovor Delavski enotnosti na vprašanje o uporabi agencijskih delavcev:

»V Krki preko agencij dela povprečno 400 delavcev in 150 študentov. Gre za fleksibilne oblike zaposlovanja, ki omogočajo, da se lahko hitreje odzovemo na potrebe na prodajnem trgu. Poleg tega pa se delavci, ki delajo preko agencij lahko tudi usposablajo za delo v farmacevtski industriji in pridobivajo nacionalne poklicne kvalifikacije. Odvisno od potreb te usposobljene delavce potem tudi zaposlimo v Krki. Sodelujemo z več agencijami, pri čemer imamo v popolnosti vpogled v celotno delovanje ter spoštovanje vseh delovno-pravnih predpisov in pravic teh delavcev.«

LEK – izjave o veriženju agencijskega dela

Po informacijah, pridobljenih s strani delavk, večina proizvodnih delavcev dela preko agencij za posredovanje dela in zaposlovanja. Najprej so delali preko Apela, sedaj pa preko Manpower-ja. Prišli smo do primera, ko je delavka z vmesnimi trimesečnimi prekinitvami delala devet let v Leku preko agencije, najprej preko Apel-a, potem preko Manpower-ja.

HELLA SATURNUS – večina podjetja sestavljajo agencijski delavci

Po zadnjih podatkih je v podjetju Hella Saturnus zaposlenih okoli 2.000 oseb, pri čemer je agencijskih delavcev kar 962. Glavni menedžer podjetja to utemeljuje s tem, da »je potrebno biti prožen«.

PRIMERI PRAKS, S KATERIMI SE SOOČAJO AGENCIJSKI DELAVCI

Praksa št.1: veriženje pogodb

Po pridobljenih podatkih se podjetja izognejo določilu o dvoletni zakonski omejitvi sklepanja pogodba za določen čas tako, da delavca po poteku tega časa prezaposlijo preko agencije za posredovanje dela in zaposlovanja recimo za 6 mesecev, nato pa to isto osebo nazaj zaposlijo redno.

Praksa št. 2: krajšanje pogodb

Naleteli smo na primer, ko Agencija Addeco že deset mesecev podaljšuje enomesečno pogodbo o zaposlitvi delavcu migrante iz Makedonije. Ta delavec pa na osnovi te pogodbe vsak mesec podaljšuje dovoljenje za bivanje iz razloga dela. Vse to se dogaja okoli 22. v

mesecu, kar pomeni da mu viza vsakič velja samo še za en teden. Delavec gre dvakrat mesečno na Upravno enoto zaradi podaljšanja dovoljena za bivanje. Tudi njegova žena, ki ima vizo na osnovi združitve družine z možem, vsak mesec podaljšuje dovoljenje za bivanje. Ampak, ker je vse krajše od 3 mesecev, je tu še problem ker ne more urediti zdravstvenega zavarovanja, čeprav bi ji to pripadalo ker je mož zaposlen. Družino smo spoznali preko Ambulante za osebe brez zdravstvenega zavarovanja, ker žena potrebuje specialistično zdravljenje.

Praksa št. 3: trganje plačila za svoje storitve

Po zatrjevanju oseb, ki se oziroma so se ukvarjali z agencijskim delo, nekateri posredniki svojim delavcem od prihodkov trgajo plačilo za svoje storitve, čeprav bi morali provizije obračunavati izključno podjetjem, s katerimi poslujejo, Na takšen način se breme provizij prenaša na delavce, kar agencijam omogoča, da strankam predstavijo cenejše ponudbe od konkurenčnih agencij.

Praksa št. 4: neenak položaj

Pridobili smo informacijo, da je agencija Addeco, kateri je podjetje Hella Saturnus nakazala za delavce regres v višini 870€, tem istim delavcem izplačala znesek 630 €. Spet prejšnje leto naj bi agencijski delavci v Helli Saturnus dobili znesek božičnice v višini 80€, medtem ko so redno zaposleni dobili 800€.

PRIMERI NAJNOVEJŠIH UKREPOV NA PODROČJU REGULACIJE IN IZBOLJŠANJA POGOJEV AGENCIJSKEGA DELA

Primer št.1: Francija

Po poročanju publikacije Actuel RH je Francoski minister za zaposlovanje Xavier Bertrand namignil, da bi Francija lahko šla po poti Nemčije in uvedla pogodbe za nedoločen časa za agencijske delavce.

Po trenutnem sistemu v Franciji so agencije za posredovanje dela v bistvu posredniki med začasno zaposlenimi in uporabnikom. Ko se »storitev« zaključi, se s tem zaključi tudi zaposlitev.

Pod nemškim sistemom pa so agencije za posredovanje in zaposlovanje stalni delodajalci svojih agencijskih delavcev. Ko se »storitev« zaključi, je agencijski delavec še vedno stalno zaposlen pri agenciji.

Vir: staffingindustry.com

Primer št.2: Nemčija, prvič

Kadrovska agencija Technicum in nemški sindikat IG BCE sta podpisala kolektivni sporazum o Skladu za usposabljanje agencijskih delavcev. Sklad bo upravljan s pomočjo organizacije, TUV Nord Bildung, ki skrbi za pregled kakovosti in profesionalnega podjetja za usposabljanje Provalidis. Vplačila v sklad bodo izračunana na osnovi višine 2% bruto plače agencijskega delavca in se bodo financirala na osnovi tripartitnega sporazuma, na osnovi katerega bo 0,8 vplačala agencija, 0,4% agencijski delavec in 0,8% končni uporabnik.

Vir: staffingindustry.com

Primer št. 3: Nemčija, drugič

Minister za gospodarstvo nemške regije Thuringen Mathias Machnig iz nemških socialnih demokratov je objavil namero da bo podjetja, ki zaposlujejo agencijske delavce izključil iz sistema subvencij stroškov dela iz Evropskega socialnega sklada (ESF). Minister je v izjavi napisal da je namen te poteze zniževanje brezposelnosti.

Vir: staffingindustry.com

Primer št. 4: Nemčija, tretjič

Zgornji minister je pred kratkim tudi objavil namero, da bo podjetjem, ki najemajo »preveč agencijskih delavcev« znižal ali tudi ukinil investicijske spodbude in olajšave. Po predlogu

bodo podjetja, ki imajo delež agencijskih delavcev med 10 in 30 odstotkov dobili le osnovni znesek investicijskih spodbud in olajšav. Podjetja, ki pa zaposlujejo več kot 30 odstotkov agencijskih delavcev pa ne bi dobili nič investicijskih spodbud in olajšav.

Vir: staffingindustry.com

DELAVEC KOT STROJ: NADURNO DELO

AKTUALNO STANJE V SLOVENIJI

Glede na zadnjo anketo LP ZAP so v letu 2010 pri 3.093 delodajalcih, ki so odgovorili na anketo, opravili 11,76 milijona nadur.

Največ nadur so delavci opravili v **predelovalnih dejavnostih**, 4,08 milijona ur, kar predstavlja 34,7 % vseh opravljenih nadur pri delodajalcih, ki so odgovorili na anketo. Razen v lanskem anketi, ko so delodajalci zaradi krize poročali o močnem skrčenju nadurnega dela, je vsako leto največ nadur opravljenega v **teh dejavnostih**. Druga dejavnost po številu opravljenih nadur je dejavnost **zdravstva in socialnega varstva**, kjer je bilo lani opravljenega 2,53 milijona nadur, tej pa sledijo gradbeništvo, trgovina ter druge raznovrstne poslovne dejavnosti.

Skupno število opravljenih nadur je v letu 2010 poraslo za **8,5 %**, predvsem zaradi močne rasti v predelovalnih dejavnostih. Podjetja v teh dejavnostih so bila leta 2009 v hudi krizi, ki pa so jo v letu 2010 večinoma že prebrodila, kar se je odrazilo tudi na številu nadur; pogosto so delodajalci previdni pri zaposlovanju novih delavcev in v večji meri „obremenijo“ že zaposlene delavce z nadurnim delom. Na drugi strani se je število nadur precej skrčilo v gradbeništvu (posledica še vedno trajajoče krize).

In kaj pomeni 11,76 milijona nadur, če jih pretopimo v redne zaposlitve?

Po uradnih podatkih je bilo v letu 2010 število delovnih ur na letni ravni 2.088. Če torej zgornjo številko delimo z 2.088, dobimo **5.632** novih rednih zaposlitev.

Ali kakor si lahko preberemo iz spodnjega citata- gre za dejavnost zdravstva
Pri nas imamo od 50-70 nadur vsak mesec, plačajo nam vse, ker je ceneje plačevati nam nadure kot pa zaposliti novega človeka. Lahko tudi koristiš nadure, samo potem bo nekdo drug tvojih 50 nadur moral delati... tako da imamo približno vsi enako. Ker imamo toliko nadur, v 3 tednih narediš potrebne redne ure, in si dopusta za 1 teden sploh ne pišemo, tako da na koncu leta nam ostaja po 20 dni dopusta in več... (2009)

PRIMER PODJETJA, KI IZJEMNO PORABLJA NADURE

SAVA HOTEL BLED – neplačani viški ur

Vseh delovnih mest v družbi Sava hoteli Bled je po predloženem seznamu **317**.

Za leto 2010 je še vedno neplačanih **10.155 ur**.

Za leto 2011 je v prvih devetih mesecih narejenih **45.243 viška ur**.

Neizkoriščenega dopusta za leto 2011 je **6130 delovnih dni**.

Iz teh podatkov je razvidno, da je število zaposlenih odločno premajhno, saj bi preračun viška ur in neizkoriščenega dopusta pokazal naslednje pomanjkanje zaposlenih v družbi Sava hoteli Bled:

10.155 viška ur iz leta 2010 bi po preračunu, da je delovna obveznost delavca za celo leto 2088 ur prinesla zaposlitev **4,89** na novo zaposlenih za celo leto,

45.243 viška ur iz leta 2011 bi po preračunu, da je delovna obveznost delavca za celo leto 2088 ur prinesla zaposlitev **21,75** na novo zaposlenih za celo leto,

6130 dni neizkoriščenega dopusta iz leta 2011 bi po preračunu, da je delovna obveznost delavca za celo leto 2088 ur prinesla zaposlitev **23,62** na novo zaposlenih za celo leto.

Stanje viška ur in dopusta bi tako na dan 30.9.2011 dopuščalo (zaokroženo 5+22+24) kar **51 novo zaposlenih delavcev**, ki bi celo leto opravljali zakonsko delovno obveznost 2088 ur letno. Ob vsem tem pa seveda nismo upoštevali tudi dodatno zaposlenih preko študentskega dela.

DELAVEC KOT STORITEV: SAMOZAPOSLITEV

AKTUALNO STANJE V SLOVENIJI

Pregled števila vključitev in porabe sredstev za aktivnost Spodbujanje samozaposlovanja za obdobje 2007 – IX. 2011 (Vir: ZRSZ, 2011)

Leto	2007		2008		2009		2010*		IX. 2011*	
	Število vključitev	Sredstva (v €)	Število vključitev	Sredstva (v €)	Število vključitev	Sredstva (v €)	Število vključitev	Sredstva (v €)	Število vključitev	Sredstva (v €)
Pomoč pri samozaposlitvi			3.243	253.580,88	6.475	694.564,00	7.862	595.758,94	3.771	288.658,46
Subvencija za samozaposlitev	417	1.211.833,11	1.599	6.768.000,00	4.330	19.195.500,00	5.148	19.482.674,30	3.577	20.172.051,02

OPOMBA: * V letu 2011 so bila izplačana tudi sredstva za leto 2010.

Struktura po registriranih dejavnostih samozaposlenih oseb (Vir: ZRSZ, 2011)

V letu 2008 je bila vzpostavljena nova Standardna klasifikacija dejavnosti, zato so podatki za dejavnosti prikazani za obdobje od leta 2008 do IX. 2011:

Najpogosteje registrirane dejavnosti* oseb, ki so se samozaposlile v okviru vključitve v program Subvencija za samozaposlitev	Skupaj 2008-IX. 2011	Delež (%)
Skupaj	14.654	100,00
43 Specializirana gradbena dela	1.892	12,91
46 Posredništvo in trgovina na debelo, razen z motornimi vozili	1.156	7,89
47 Trgovina na drobno, razen z motornimi vozili	690	4,71
56 Dejavnost strežbe jedi in pijač	690	4,71
62 Računalniško programiranje, svetovanje in druge s tem povezane dejavnosti	515	3,51
70 Dejavnost uprav podjetij; podjetniško in poslovno svetovanje	978	6,67
71 Arhitekturno in tehnično projektiranje; tehnično preizkušanje in analiziranje	518	3,53
74 Druge strokovne in tehnične dejavnosti	728	4,97
85 Izobraževanje	681	4,65

90 Kulturne in razvedrilne dejavnosti	596	4,07
96 Druge storitvene dejavnosti	905	6,18

Dejavnosti s število 43, 46, 47, 56, 70, 74, 85 in 96 se od leta 2008 konstantno pojavljajo med 10 najpogosteje registriranimi dejavnostmi v posameznem letu.

PRIMERI »LAŽNEGA SAMOZAPOSOLOVANJA«

V kar nekaj primerih smo dobili informacije, da je samozaposlovanje le način prenosa materialne odgovornosti iz naslova delavskih pravic iz delodajalca na delavca. Konkretno to pomeni, da delodajalec »napoti« delavca na Zavod RS za zaposlovanje, da si uredi status samozaposlene.

Na zadnji seji Sveta Zavoda RS za zaposlovanje je predstavnik ZRSZ ob predstavitvi programa samozaposlovanja povedal, da bi v **27 odstotkih primerov vključitve v programe samozaposlovanja lahko šlo za takšen primer. Z drugimi besedami: med osebami vključenimi v programe samozaposlovanje, je več kot četrtnina »lažnih samozaposlenih«.**